

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. In what ways was Rabbi Eliezer ben Hyrkanus similar to Rabban Yochanon ben Zakai?
2. In what ways was Rabbi Eliezer ben Hyrkanus similar to Shmuel HaKatan?
3. How old was Rabbi Eliezer when he began to learn Torah?
4. Where was Rabbi Eliezer's yeshiva located?
5. Describe the circumstances of Rabbi Eliezer's excommunication?

This and much more will be addressed in the fifth lecture of this series: "Rabbi Eliezer ben Hyrkanus and the Forgotten Legacy".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series II Lecture #5

RABBI ELIEZER BEN HYRKANUS AND THE FORGOTTEN LEGACY

I. The Shining Star

A.

מה היה תחלתו של רבי אליעזר בן הורקנוס. בן עשרים ושתים שנה היה ולא למד תורה. פעם אחת אמר אלך ואלמוד תורה לפני רבן יוחנן בן זכאי אמר לו אביו הורקנוס אי אתה טועם עד שתחרוש מלא מענה השכים וחרש מלא מענה אמרו אותו היום ערב שבת היה הלך וסעד אצל חמיו וי"א לא טעם כלום מו' שעות של ערב שבת עד שש שעות של מוצאי שבת כשהוא הולך בדרך ראה אבן שדימה ונטלה ונתנה לתוך פיו וי"א גללי הבקר היה הלך ולן באכסניא שלו הלך וישב לו לפני רבן יוחנן בן זכאי בירושלים עד שיצא ריח רע מפיו אמר לו רבי יוחנן בן זכאי אליעזר בני כלום סעדת היום שתק שוב א"ל ושתק שלח וקרא לאכסניא שלו א"ל כלום סעד אליעזר אצלכם אמרו לו אמרנו שמא אצל רבי היה סועד אמר להם אף אני אמרתי שמא אצלכם היה סועד ביני וביניכם אבדנו את רבי אליעזר מן האמצע א"ל כשם שיצא לך ריח רע מפיו כך יצא לך שם טוב בתורה שמע עליו הורקנוס אביו שהיה לומד תורה אצל רבן יוחנן בן זכאי אמר אלך ואדיר אליעזר בני מנכסי אמרו אותו היום רבן יוחנן בן זכאי יושב ודורש בירושלים וכל גדולי ישראל יושבין לפניו. שמע עליו שבא הושיב לו שומרין אמר להם אם בא לישב אל תניחוהו הוא בא לישב ולא הניחוהו היה מדלג ועולה והולך עד שהגיע אצל בן ציצית הכסת ואצל נקדימון בן גוריון ואצל בן כלבא שבוע היה יושב ביניהם ומרתת. אמרו אותו היום נתן עיניו רבן יוחנן בן זכאי ברבי אליעזר ואמר לו פתח א"ל איני יכול לפתוח דחק עליו ודחקהו התלמידים עמד ודרש בדברים שלא שמעתן און מעולם. כל דבר ודבר שיצא מפיו עמד רבן יוחנן בן זכאי על רגליו ונשקו על ראשו ואמר לו ר' אליעזר רבי אמת למדתני. עד שלא הגיע זמן לצאת עמד הורקנוס אביו על רגליו ואומר רבותי אני לא באתי אלא להדיר אליעזר בני מנכסי עכשיו כל נכסי יהיו נתונים לאליעזר בני וכל אחיו פטורין ואין להם בהן כלום. אבות דר' נתן:ו:ג

What was the beginning of Rabbi Eliezer ben Hyrkanus' [development]? He was twenty two years old and he had not yet learned Torah. One day, he [made up his mind and] said, "I shall go and learn Torah by Rabban Yochanan son of Zakkai." [On that same day,] his father told him, You will not eat until you plow a complete furrow. Rabbi Eliezer awoke early the following morning and plowed the required amount. That day was Erev Shabbos. Eliezer went and ate by his father-in-law. Some say he ate nothing from the six hours of Erev Shabbos until six hours after Shabbos. While he was traveling along the way, he saw a stone (or clod of earth) that looked like decayed food matter and took it and put it in his mouth. Others say it was the droppings of cattle. He went and stayed at an inn and began to learn before Rabban Yochanan ben Zakai in Jerusalem until a foul odor emanated from his mouth. Rabban Yochanan said to him, "My son, have you eaten today." Rabbi Eliezer was quiet. He repeated his question. Again there was silence.

Thereupon Rabban Yochanan called the innkeeper and asked if Eliezer had eaten there. He said, "We thought he ate by his Rebbe." Rabban Yochanan said, "I thought he ate by you. Between both of us we lost Rabbi Eliezer in the middle." Rabban Yochanan said to Rabbi Eliezer, "Just as a foul odor emanated from your mouth so shall a good name in Torah emanate from you."

Hyrkanus, his father, heard that he was learning Torah by Rabban Yochanan ben Zakai and said, "I shall go and disinherit Eliezer my son." That day, Rabban Yochanan ben Zakai was speaking in Jerusalem and all the great men of Israel sat before him. Rabban Yochanan heard that he (Hyrkanus) came and set watchmen and told them that if he comes to sit, do not allow him in. Hyrkanus came to sit and they did not let him in. He finally found a place near Nakdimon ben Gurion and near the son of Kalba Savua and sat between them. It is said that that day Rabban Yochanan ben Zakai turned towards Rabbi Eliezer and said, "Speak." Rabbi Eliezer said, "I cannot." Rabban Yochanan persisted and other students pressured him. He stood and spoke words the likes of which had never been heard. Every word that came forth from his mouth, Rabban Yochanan ben Zakai stood on his feet and kissed him on his head and said, "Rabbi Eliezer, my Rebbe, you have taught me truth." When it was time to leave, Hyrkanus, his father, stood on his feet and said, "I had come to disinherit my son Eliezer, now all my possessions are given to Eliezer my son and his brothers have nothing." **Avos D'Rabbi Nasan 6:3**

B.

ת"ר מעשה ברבי אליעזר שישבת בגליל העליון ושאלוהו שלשים הלכות בהלכות סוכה שתיים עשרה אמר להם שמעתי שמונה עשר אמר להם לא שמעתי ר' יוסי בר' יהודה אומר חילוף הדברים שמונה עשר אמר להם שמעתי שתיים עשרה אמר להם לא שמעתי אמרו לו כל דברין אינן אלא מפי השמועה אמר להם הזקקתוני לומר דבר שלא שמעתי מפי רבותי מימי לא קדמני אדם בבית המדרש ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא הנחתי אדם בבית המדרש ויצאתי ולא שחתי שיחת חולין ולא אמרתי דבר שלא שמעתי מפי רבי מעולם אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי מימיו לא שח שיחת חולין ולא הלך ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין ולא קדמו אדם בבית המדרש ולא ישן בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא הרהר במבואות המטונפות ולא הניח אדם בבית המדרש ויצא ולא מצאו אדם יושב ודומם אלא יושב ושונה ולא פתח אדם דלת לתלמידיו אלא הוא בעצמו ולא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם ולא אמר הגיע עת לעמוד מבית המדרש חוץ מערבי פסחים וערבי יום הכפורים וכן היה ר' אליעזר תלמידו נוהג אחריו. סוכה כח.

Our Rabbis have taught: It happened that Rabbi Eliezer stayed over Shabbos in Upper Galilee, and they asked him for thirty decisions in the laws of Sukkah. Of twelve of these he said, "I heard them"; of eighteen he said, "I have not heard". R. Yosie ben Yehuda said, "Reverse the words: Of eighteen he said, 'I have heard them', of twelve he said, 'I have not heard them'." They said to him, "Are all your words only reproductions of what you have heard?" He answered them, "You wished to force me to say something which I have not heard from my teachers. During all my life no man was earlier than myself in the Study Hall (Bais Medrash), I never slept or dozed in the Study Hall, nor did I ever leave a person in the Study Hall when I went out, nor did I ever utter mundane speech, nor have I ever in my life said a thing which I did not hear from my teachers."

They said concerning Rabban Yochanan ben Zakai that during his whole life he never uttered mundane talk, nor walked four cubits without Torah nor without tefillin, nor was any man earlier than he in the Study Hall, nor did he sleep or doze in the Study Hall, nor did he think in Torah in filthy alleyways, nor did anyone ever find him sitting in silence, but only sitting and learning, and no one but himself ever opened the door to his disciples, he never in his life said anything which he had not heard from his teacher, and, except on the eve of Passover and on the eve of the Day of Atonement, he never said, "It is time to arise from the studies at the Study Hall"; and so did his disciple Rabbi Eliezer conduct himself after him. **Sukah 28a**

C.

ר' אחא בשם ר' חנינא אמר בשעה בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של הקב"ה שיושב ועוסק בפרשת פרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה ר' אליעזר אומר עגלה בת שנתיים ופרה בת שתים אמר לפניו רבון העולמים יהי רצון שיהא מחלצי אמר לו חייך שהוא מחלצך הה"ד ושם האחד אליעזר שם אותו המיוחד. מדרש רבה במדבר יט:ז

Rabbi Acha in the name of Rabbi Chanina said: When Moshe went up to the upper world, he heard the voice of the Holy One, blessed be He, who was sitting and involving Himself with the section of the Torah dealing with the red heifer. He was stating the halacha in the name of the author [as He was learning and said:] Rabbi Eliezer says, "A calf's age is defined as being within one year, a cow's age is defined as being within two years." He (Moshe) said in His presence, "Master of the Universe. May it be Your will that he (Rabbi Eliezer ben Hyrkanus) should be one of my descendants." He replied, "By your life, he will be one of your descendants." **Midrash Bamidbar Rabbah 19:7**

D.

חמשה תלמידים היו לרבן יוחנן בן זכאי ואלו הן ר' אליעזר בן הורקנוס ור' יהושע בן חנניא ור' יוסי הכהן ור"ש בן נתנאל ור"א בן ערך. הוא היה מונה שבחן ר"א בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טפה ר' יהושע בן חנניא אשרי יולדתו רבי יוסי הכהן חסיד ר"ש בן נתנאל ירא חטא ור"א בן ערך כמעין המתגבר. הוא היה אומר אם היו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ור"א בן הורקנוס בכף שניה מכריע את כלם. אבות ב:ח

Rabban Yochanan ben Zakai had five primary disciples. They were: Rabbi Eliezer ben Hyrkanus, Rabbi Yehoshua ben Chanania, Rabbi Yosei the Kohen, Rabbi Shimon ben Nesanel, and Rabbi Elazar ben Arach. He used to enumerate their praises: Rabbi Eliezer ben Hyrkanos is like a cemented cistern that loses not a drop; Rabbi Yehoshua ben Chanania: praiseworthy is she who bore him; Rabbi Yose the Kohen is a scrupulously pious person; Rabbi Shimon ben Nesanel fears sin; and Rabbi Elazar ben Arach is like a spring flowing stronger and stronger. He used to say: If all the sages of Israel were on one pan of a balance scale, and Eliezer ben Hyrkanos were on the other, he would outweigh them all. **Avos 2:8**

E.

אמר רבי יהודה אמר רב כל עיר שאין בה שנים לדבר ואחד לשמוע אין מושיבין בה סנהדרין ובביתר הווי שלשה וביבנה ארבעה רבי אליעזר ורבי יהושע ור"ע ושמוען התימני לפנייהם בקרקע. סנהדרין יז:

Rav Yehuda said in Rav's name: A Sanhedrin must not be established in a city which does not contain two who can speak [all seventy languages] and one who understands them. In the city of Betar there were three and in Yavne four: Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, Rabbi Akiva, and Shimon the Temanite, who used to discuss before them sitting on the ground. **Sanhedrin 17b**

F.

שוב נכנסו זקנים לעליה ביבנה ויצאה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים שראויין לרוח הקודש ושמואל הקטן אחד מהם ונתנו עיניהן ברבי אליעזר בן הורקנוס. ירושלמי סוטה ט:טז

There was an incident in which the Elders went up to an attic in Yavneh, where a "Bas Kol" (voice from Heaven) went out and said, "There are two amongst you that are fit to receive [communication from] the Divine Spirit. Shmuel Hakatan is one of them." They gazed their eyes at Rabbi Eliezer ben Hyrkanus (as being the other one that was most likely singled out). **Talmud Yerushalmi Sota 9:16**

II. Leader of His People

A.

ת"ר צדק צדק תרדף הלך אחר חכמים לשיבה אחר ר' אליעזר ללוד. סנהדרין לב:

Our Rabbis taught: Justice, justice shalt thou follow: this means, Follow the scholars to their academies, e.g., Rabbi Eliezer to Lydda . . . **Sanhedrin 32b**

B.

בא וישב לו לפני רגליו של ר' אליעזר ובית מדרשו של ר"א היה עשוי כמין ריס ואבן אחת היתה שם והיתה מיוחדת לו לשיבה פעם אחת נכנס ר' יהושע התחיל ונושק אותה האבן ואמר האבן הזאת דומה להר סיני וזה שישב עליה דומה לארון הברית. מדרש שיר השירים א:א

He (Rabbi Akiva) came and sat at the feet of Rabbi Eliezer. The Study Hall of Rabbi Eliezer was as large as a "Ris" [which is 266.67 cubits or approximately 400 feet long]. There was a stone there that was designated for his (Rabbi Eliezer's) seat. Once, Rabbi Yehoshua came in and began to kiss that stone and said, "This stone is like Mount Sinai and the one who sat on it (Rabbi Eliezer) is like the Ark of the Covenant." **Midrash Rabbah Shir HaShirim 1:3**

C.

ת"ר כשנתפס ר"א למינות העלהו לגרדום לידון אמר לו אותו הגמון זקן שכמותך יעסוק בדברים בטלים הללו אמר לו נאמן עלי הדיין כסבור אותו הגמון עליו הוא אומר והוא לא אמר אלא כנגד אביו שבשמים אמר לו הואיל והאמנתי עליך רימוס פטור אתה כשבא לביתו נכנסו תלמידיו אצלו לנחמו ולא קיבל עליו תנחומין אמר לו ר"ע רבי תרשיני לומר דבר אחד ממה שלימדתני אמר לו אמור אמר לו רבי שמא מינות בא לידך והנאך ועליו נתפסת אמר לו עקיבא הזכרתני פעם אחת הייתי מהלך בשוק העליון של ציפורי ומצאתי אחד ויעקב איש

כפר סכניא שמו אמר לי כתוב בתורתכם לא תביא אתנן זונה מהו לעשות הימנו בהכ"ס לכ"ג ולא אמרתי לו כלום אמר לי כך לימדני כי מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובו ממקום הטנופת באו למקום הטנופת ילכו והנאני הדבר על ידי זה נתפסתי למינות ועברתי על מה שכתוב בתורה הרחק מעליה דרכך זו מינות ואל תקרב אל פתח ביתה זו הרשות ואיכא דאמרי הרחק מעליה דרכך זו מינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה זו זונה וכמה אמר רב חסדא ארבע אמות. ע"ז טז:

Our Rabbis taught: When Rabbi Eliezer was arrested because of Minus (suspicion of being a Christian), they brought him up to the tribune to be judged. Said the governor to him, "How can a sage man like you occupy himself with those idle things?" He replied, "I acknowledge the Judge as right." The governor thought that he referred to him - though he really referred to his Father in Heaven - and said, "Because you have acknowledged me as right, I swear in the name of mercy that you are to be acquitted." When he came home, his disciples called on him to console him, but he would accept no consolation. Said Rabbi Akiva to him, "Master, permit me to say one thing of what you have taught me?" He replied, "Say it." "Master", said he, "perhaps some of the teaching of the Minim had been transmitted to you and you approved of it and because of that you were arrested?" He exclaimed, "Akiba thou hast reminded me. I was once walking in the uppermarket of Sepphoris when I came across one Yakov of Kefar-Sechaniah by name, who said to me, 'It is written in your Torah, Thou shalt not bring the hire of a harlot...into the house of the Lord thy God. May such money be applied to the erection of a retiring place (בית הכסא) for the High Priest?' To which I made no reply. Said he to me, 'Thus was I taught by Jesus the Nazarene: For of the hire of a harlot hath she gathered them and unto the hire of a harlot shall they return' (Micha 1:7): they came from a place of filth, let them go to a place of filth. Those words pleased me very much, and that is why I was arrested for apostasy; for thereby I transgressed the Scriptural words, 'Remove thy way far from her' - which refers to minus (apostasy) - 'and come not nigh to the door of her house,' which refers to the ruling power. (Proverbs 5:8)"

There are some who apply, "Remove thy way from her" to minus (apostasy) as well as to the ruling power, and, "and come not nigh to the door of her house" to a harlot. And how far is one to keep away? Said Rabbi Chisda: Four Cubits. **Avodah Zarah 16b-17a**

D.

דלימא רבי אליעזר ורבי יהושע ורבן גמליאל סלקון לרומי עלון לחד אתר ואשכחין מיינוקיא עבדין נבשושין ואמריין הכין בני ארעא דישראל עבדין ואמרי ההן תרומה וההן מעשר אמריין מסתברא דאית הכא יהודאין עלון לחד אתר ואקבלון בחד. ירושלמי ז:יג

The following incident occurred: Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, and Rabban Gamliel went up to Rome. They went up to one place and found little children making piles of dirt and saying, "This is what the people of the land of Israel do (make piles), and they say, this [pile] should be 'Terumah', and this [pile] should be 'Maaser'" [Thereupon] they said, "This must be a Jewish neighborhood." They went in to one place and were graciously accepted. **Yerushalmi Sanhedrin 7:13**

E.

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע שהיו מפרישין לים הגדול ... כיון שעלו לרומי אמר להם אדרינוס שחיק עצמות... מדרש בראשית רבה יג:ט

There was an incident with Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshuah when they traveled across the Mediterranean sea ... When they arrived at Rome, Hadrian, may his bones be crushed, said to them . . . **Midrash Beraishis Rabbah 13:9**

F.

מעשה שהיו רבותינו ברומי ר"א ורבי יהושע ורבן גמליאל וגזרו סנקליטין של מלך לומר מכאן ועד ל' יום לא יהיה בכל העולם יהודי והיה סנקליטו של מלך ירא שמים בא אצל רבן גמליאל וגילה לו את הדבר והיו רבותינו מצטערים הרבה אמר להם אותו ירא שמים אל תצטערו מכאן ועד שלשים יום אלקיהן של יהודים עומד להם בסוף כ"ה ימים גילה לאשתו את הדבר אמרה לו והרי שלמו עשרים וחמשה ימים אמר לה עוד חמשה ימים והיתה אשתו צדקת ממנו אמרה לו אין לך טבעת מוץ אותה ומות וסנקליטין נטל עליך ל' ימים אחרים והגזירה עוברת שמע לה ומץ את טבעתו ומת שמעו רבותינו ועלו אצל אשתו להראות לה פנים אמרו רבותינו חבל לספינה שהלכה לה ולא נתנה המכס כלומר הצדיק הזה לא מל אמרה להן אשתו יודעת אני מה אתם אומרים חייכם לא עברה הספינה עד שנתנה מכס שלה מיד כנסה לתוך הקיטון והוציאה להן קופסא שהיתה המילה בתוכה וסמרטוטים מלאים דם נתונים עליה. מדרש דברים רבה ב:כד

There was an incident when Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, and Rabban Gamliel were in Rome. The senate of the Emperor decreed that within thirty days there would not be a Jew left in the world. There was one senator, however, that feared G-d. He came to Rabban Gamliel and revealed the plan to him. Our Rabbis were were very distressed by the matter. He (the senator) said to them, "Fear not! From now until the end of thirty days [you will see that] the G-d of the Jews will stand by them."

At the end of twenty five days he (the senator) revealed the matter to his wife. She said to him, "Twenty five days are already over!" He replied, "There are five days left." His wife was even more righteous than he. She said to him, "Don't you have a ring [that contains poison]? Suck it and you will die. The senate will wait another thirty days [for your mourning period to end] and by that time the decree will be annulled." He listened to her and sucked the [poisonous] ring and died. The Rabbis heard about this occurrence and went to visit his wife to console her by their presence. The Rabbis said, "Woe is it to the ship that goes with paying duty; meaning to say that this 'tzaddik' (saint) did not perform circumcision." She replied, "I know what you are referring to. By your lives, the ship didn't pass until it gave its duty." Immediately, she went into a closet and brought out a box that contained the foreskin that had been removed and on top of it were rags that were full of blood. **Midrash Devarim Rabbah 2:24**

III. The Oven of Dissension

A.

תנן התם חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ר"א מטהר וחכמים מטמאין וזה הוא תנור של עכנאי מאי עכנאי אמר רב יהודה אמר שמואל שהקיפו דברים כעכנא זו וטמאוהו תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ואמרי לה ארבע מאות אמרו לו אין מביאין ראייה מן החרוב חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים לאחריהם אמרו לו אין מביאין ראייה מאמת המים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הטו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטיין ועומדין חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכ"מ עמד רבי יהושע על רגליו ואמר לא בשמים היא מאי לא בשמים היא אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטות אשכחיה רבי נתן לאלהו א"ל מאי עביד קוב"ה בההיא שעתא א"ל קא חייך ואמר נצחוני בני נצחוני בני אמרו אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר ר"א ושרפום באש ונמנו עליו וברכוהו ואמרו מי ילך ויודיעו אמר להם ר"ע אני אלך שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו ונמצא מחריב את כל העולם כולו מה עשה ר"ע לבש שחורים ונתעטף שחורים וישב לפניו ברחוק ארבע אמות אמר לו ר"א עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחבירים בדילים ממך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשמט וישב על גבי קרקע זלגו עיניו דמעות לקה העולם שלישי בזיתים ושליש בחטים ושליש בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה טפח תנא אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשׁרף ואף ר"ג היה בא בספינה עמד עליו נחשול לטבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מזעפו אימא שלום דביתהו דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומאר ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא וקאי אבכא אפיקא ליה ריפתא אשכחתיא דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קטלית לאחי אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה. בבא מציעא נט.

We learned [in a Mishna] elsewhere (Kailim 5:10): If he cut it (an oven) into separate tiles, placing sand between each tile: Rabbi Eliezer declared it ritually pure, and the Sages declared it impure; and this was the oven of "Akhnai". Why did they name it "Akhnai"? Because they encompassed it with arguments as a snake (Aknai or עכנאי means a snake in Aramaic), and proved it unclean. It has been taught: On that day Rabbi Eliezer brought forward every imaginable argument, but they did not accept them. Said he to them, "If the halachah agrees with me, let this carob tree prove it!: Thereupon the carob tree was torn a hundred cubits out of its place - others affirm, four hundred cubits. "No proof can be brought from a carob tree," they retorted. Again he said to them, "If the halachah agrees with me, let the stream of water prove it." Whereupon the stream of water flowed backwards. "No proof can be brought from a stream of water," they rejoined. Again he urged, "If the halachah agrees with me, let the walls of the

schoolhouse prove it", whereupon the walls inclined to fall. But Rabbi Yehoshua rebuked them, saying, "When scholars are engaged in a halachic dispute, what have ye to interfere?" Hence they did not fall, in honor of Rabbi Yehoshua, nor did they resume the upright position, in honor of Rabbi Eliezer, and they are still standing thus inclined. Again he said to them, "If the halachah agrees with me, let it be proved from Heaven!" Whereupon a Heavenly Voice cried out, "Why do ye dispute with Rabbi Eliezer, seeing that in all matters the halachah agrees with him!" But R. Yehoshua arose and exclaimed, "It is not in heaven." What did he mean by this? Said Rabbi Yirmiah, "That the Torah had already been given at Mount Sinai; we pay no attention to a Heavenly Voice, because Thou hast long since written in the Torah at Mount Sinai: After the majority must one incline. (Exodus 23:2)"

Rabbi Nasan met Eliyahu and asked him, "What did the Holy One, Blessed be He, do in that hour?" "He laughed", he replied, "saying, 'My sons have defeated Me.'" It was said: On that day all objects which Rabbi Eliezer had declared ritually pure were brought and burnt in fire. Then they took a vote and excommunicated him. Said they, "Who shall go and inform him?" "I will go," answered Rabbi Akiva, "lest an unsuitable person go and inform him, and thus destroy the whole world." What did Rabbi Akiva do? He donned black garments and wrapped himself in black, and sat at a distance of four cubits from him. "Akiva," said Rabbi Eliezer to him, "what has particularly happened today?" "Master," he replied, "it appears to me that your companions have distanced themselves from you." Thereupon, he too rent his garments, put off his shoes, removed and sat on the earth, whilst tears streamed from his eyes. The world was then smitten: a third of the olive crop, a third of the wheat, and a third of the barley crop. Some say, the dough in women's hands swelled up.

A Tanna taught: Great was the calamity that befell that day, for everything at which Rabbi Eliezer cast his eyes was burned up. Rabban Gamliel too was travelling in a ship, when a huge wave arose to drown him. "It appears to me," he reflected, "that this is on account of none other than Rabbi Eliezer ben Hyrkanus." Thereupon he arose and exclaimed, "Sovereign of the Universe! You know full well that I have not acted for my honour, nor for the honour of my paternal house, but for Thine, so that strife may not multiply in Israel!" At that the raging sea subsided.

Ima Shalom was Rabbi Eliezer's wife, and sister to Rabban Gamliel. From the time of this incident onwards she did not permit him to fall upon his face. Now a certain day happened to be New Moon, but she mistook a full month for a defective one. Others say, a poor man came and stood at the door, and she took out some bread to him. She found him fallen on his face. "Arise," she cried out to him, "you have slain my brother." In the meanwhile an announcement was made from the house of Rabban Gamliel that he had died. "How do you know it?" he questioned her. "I have this tradition from my father's house: All gates are locked, excepting the gates of wounded feelings." **Bava Metziah 59a-b**

B.

חד זמן הוה עבר בשוקא וחמת הדא איתא סחותא דביתא וטלקת ונפלת גו רישיה אמר דומה שהיום חביריי מקרבין אותי דכתיב מאשפות ירים אביון. ירושלמי מועד קטן ג:א

Once [Rabbi Eliezer] was walking in the market place and saw a woman as she was washing the floor of her house. She then took the dirty water and threw it out on to the street. It landed on his head. He remarked, "It seems to me that my colleagues will now reinstate me as it is written: From the dung heaps He lifts up the destitute. (Psalms 113:7)" **Yerushalmi Moed Katan 3:1**

C.

תניא אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע אתה לא שמעת אני שמעתי אתה לא שמעת אלא אחת ואני שמעתי הרבה אין אומרים למי שלא ראה את החדש יבא ויעיד אלא למי שראהו כל ימיו של רבי אליעזר היו עושין כרבי יהושע לאחר פטירתו של רבי אליעזר החזיר רבי יהושע את הדבר ליושנו כרבי אליעזר בחייו מ"ט לא משום דרבי אליעזר שמותי הוא וסבר אי עבדינן כוותיה בחדא עבדינן כוותיה באחרנייתא ומשום כבודו דר"א לא מצינן מחינן בהו לאחר פטירתו של ר"א דמצינו מחינן בהו החזיר את הדבר ליושנו. גדה ז.

It was taught: Rabbi Eliezer said to Rabbi Yehoshua [referring to a halachic argument between the two of them], "You have not heard but I have heard; you have only heard one tradition but I have heard many; people do not ask him who has not seen the new moon to come and tender evidence but only him who has seen it." Throughout the lifetime of Rabbi Eliezer the people acted in accordance with the ruling of R. Yehoshua, but after the passing of Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua re-introduced the earlier practice. Why did he not follow Rabbi Eliezer during his lifetime? Because Rabbi Eliezer was a disciple of the House of Shammai (שמותי) which we rule against in the vast majority of cases], he felt that if they would act in agreement with his ruling in one matter they would act in agreement with his rulings in other matters also, and that out of respect for Rabbi Eliezer no one could interfere with them; but after the passing away of Rabbi Eliezer, when the people could well be interfered with, he re-introduced the original practice. **Nidah 7b**

D.

פירש ר"ת ורשב"ם דשמותי הוא היינו מתלמידי בית שמאי. תוס. שם.

Rabainu Tam and Rashbam explained that the definition of the term (שמותי) "shemuti" is: one of the disciples of the House of Shamaï. **Tosophos ibid.**

E.

שוב מעשה בר' אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה ירד רבי עקיבא אחריו ואמר אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה אבינו מלכנו למענך רחם עלינו וירדו גשמים היו מרנני רבנן יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו. תענית כה:

Another story about Rabbi Eliezer: he went in front of the Holy Ark and said twenty four blessings and was not answered. Rabbi Akiva went before the ark and said, "Our Father, Our King, we have no other King but you. Our Father, Our King, for your sake, have pity on us." The rains came down. The Rabbis suspected (Rabbi Eliezer as not being a true tzaddik). A Heavenly voice came out and said, "Not because this one (Rabbi Akiva) is greater than the other (Rabbi Eliezer) but because this one (Rabbi Akiva) has forbearance." **Taanis 25b**

IV. The Forgotten Legacy

A.

ת"ר כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמרו לו רבינו למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לחיי העולם הבא אמר להם הזהרו בכבוד חבריכם ומנעו בניכם מן ההגיון והושיבוכם בין ברכי תלמידי חכמים וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא. ברכות כח:

Our Rabbis taught: When Rabbi Eliezer was sick, his students entered to visit him and asked him to teach them the path of life so that they should merit the world to come. He told them, "Be careful of the honor of your friends, restrain your children from excessive study of Scripture (to the detriment of the study of Mishna and Talmud) and set your children on the knees of Talmudic scholars. Also, when praying, know before whom you are standing. Because of these things you will merit the world to come." **Berachos 28b**

B.

כשחלה ר' אליעזר נכנסו ר' עקיבא וחבריו לבקרו הוא יושב בקינוף שלו והן יושבין בטרקלין שלו ואותו היום ע"ש היה ונכנס הורקנוס בנו לחלוץ תפלין גער בו ויצא בניזיפה אמר להן לחבריו כמדומה אני שדעתו של אבא נטרפה אמר להן דעתו ודעת אמו נטרפה היאך מניחין איסור סקילה ועוסקין באיסור שבות כיון שראו חכמים שדעתו מיושבת עליו נכנסו וישבו לפניו מרחוק ד' אמת א"ל למה באתם א"ל ללמוד תורה באנו א"ל ועד עכשיו למה לא באתם א"ל לא היה לנו פנאי אמר להן תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן אמר לו ר' עקיבא שלי מהו אמר לו שלך קשה משלהן נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו אמר אוי לכם שתי זרועותיו שהן כשתי ספרי תורה שנגללין הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי הרבה תורה למדתי ולא חסרתי מרבתי אפילו ככלב המלקק מן הים הרבה תורה לימדתי שלא חסרוני תלמידי אלא כמכחול בשפופרת ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות בכהרת עזה ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות ואמרי לה שלשת אלפים הלכות בנטיעת קשואין ולא היה אדם שואלני בהן דבר מעולם חוץ מעקיבא בן יוסף פעם אחת אני והוא מהלכין היינו בדרך אמר לי רבי למדני בנטיעת קשואין אמרתי דבר אחד נתמלאה כל השדה קשואין אמר לי רבי למדני נטיעתן למדני עקירתן אמרתי דבר אחד נתקבצו כולן למקום אחד אמרו לו הכדור והאמוס והקמיע וצרור המרגליות ומשקולת קטנה מהו אמר להן הוא טהור ויצאה נשמתו בטהרה עמד רבי יהושע על רגליו ואמר הותר הנדר הותר הנדר למוצאי שבת פגע בו רבי עקיבא מן קיסרי ללוד היה מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ פתח עליו בשורה ואמר אבי רכב ישראל ופרשיו הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצותן. סנהדרין סח.

When Rabbi Eliezer fell sick, Rabbi Akiva and his companions went to visit him. He was seated in his canopied four-poster, whilst they sat in his salon. That day was Sabbath eve, and his son Hyrkanus went in to him to remove his phylacteries. But his father rebuked him, and he retreated crestfallen. "It seems to me," said he to them, "that my father's mind is deranged". But he (Rabbi Akiva) said to them, "His mind is clear, but his (Hyrkanus) and his mother's is deranged: how can one neglect a prohibition which is punished by death, and turn his attention to something which is merely forbidden as a shevus (a Rabbinical prohibition relating to Shabbos)?" The Sages, seeing that his mind was clear, entered his chamber and sat down at a distance of four cubits. "Why have you come?", said he to them. "To study the Torah," they replied. "And why did ye not come before now?" he asked. They answered, "We had no time." He then said, "I will be surprised if these die a natural death." Rabbi Akiba asked him, "And what will my death be?" and he answered, "Yours will be more cruel than theirs." He then put his two arms over his heart, and bewailed them, saying, "Woe to you, my two arms, [you] have been like two Scrolls of the Law that are wrapped up. Much Torah have I studied, and much have I taught. Much Torah have I learned, yet have I but skimmed from the knowledge of my teachers as much as a dog lapping from the sea. Much Torah have I taught, yet my disciples have only drawn from me as much as a painting stick from its tube. Moreover, I have studied three hundred laws on the subject of a deep bright spot (a form of צרעת (leprosy)), yet no man has ever asked me about them. Moreover, I have studied three hundred, about the planting of cucumbers and no man, excepting Akiva ben Yosef, ever questioned me thereon. For it once happened that he and I were walking together on the road, when he said to me, 'My master, teach me about the planting of cucumbers.' I made one statement, and the whole field was filled with cucumbers. Then he said, 'Master, you have taught me how to plant them: now teach me how to pluck them up.' I said something, and all the cucumbers gathered in one place." His visitors then asked him, "What is the law of a ball, a shoemaker's last, an amulet, a leather bag containing pearls, and a small weight?" He replied, "They can become [ritually] unclean, and if unclean, they are restored to their cleanliness just as they are." Then they asked him, "What of a shoe that is on the last?" He replied, "It is clean"; and in pronouncing this word his soul departed. Then Rabbi Yehoshua arose and exclaimed, "The vow is annulled!" On the conclusion of the Sabbath, Rabbi Akiva met his bier being carried from Caesarea to Lydda. He beat his flesh until the blood flowed down upon the earth. Then Rabbi Akiva commenced his funeral address, the mourners being lined up about the coffin, and said, "My father, my father, the chariot of Israel and the horsemen thereof; I have many coins, but no money changer to accept them." **Sanhedrin 68a**

C.

משמת רבי אליעזר נגנז ספר החכמה. ירושלמי סוטה ט:טז

When Rabbi Elezer died, "The Book of Wisdom" was hidden. **Yerushalmi Sotah 9:16**